

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОВІДОМЛЕННЯ

ПРО ПІДСУМКИ V МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ «ПОЛЬЩА–УКРАЇНА: ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ ПЕДАГОГІКИ ТА ЇЇ СУБДИСЦИПЛІН»

23–26 вересня 2013 року в Педагогічному університеті імені Комісії національної освіти (м. Краків) у рамках виконання угоди про українсько-польську освітньо-наукову співпрацю відбувся V міжнародний науковий форум «Польща–Україна. Інтердисциплінарність педагогіки та її субдисципліни».

Науковий захід було ініційовано Комітетом педагогічних наук Польської академії наук і Національною академією педагогічних наук України. До офіційної української делегації, яку очолив президент Національної академії педагогічних наук України, доктор філософських наук, професор, дійсний член НАН України і НАПН України **В. Кремень**, увійшли академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України **Н. Ничкало**, представники Національної академії педагогічних наук України, провідні вчені в галузі педагогіки, ректори університетів, академіки, доктори наук, професори-науковці з Києва, Черкас, Житомира, Хмельницького, Львова, Івано-Франківська, Глухова, Вінниці, Миколаєва.

Успішній організації й проведенні міжнародного наукового заходу сприяла ретельна підготовча робота Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України (академік-секретар – Н. Ничкало), що вже 15 років опікується методологічними пошуками, теоретико-експериментальним упровадженням інноваційних проєктів як українських, так і польських учених, відділів порівняльної педагогіки, андрагогіки, мистецької освіти, теорії та історії педагогічної майстерності, інноваційних педагогічних технологій Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (директор – І. Зязюн), Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (директор – Ф. Шльосек), педагогічного університету в Кракові (ректор – Міхал Сліва) та ін. До початку роботи форуму було видано збірник наукових праць «Interdyscyplinarność pedagogiki i jej subdyscypliny» за редакцією С. Шароти і Ф. Шльосека (у солідному виданні обсягом у 814 сторінок знайшли відображення концептуальні ідеї наукових досліджень 88 учасників з Польщі й України); підготовлено «Педагогічну газету» (№ 8 за серпень 2013 р.), науково-популярний документальний фільм «Україно-польський форум педагогів-науковців: мрії та дії» польською та українською мовами (до роботи над фільмом був залучений Миколаївський коледж преси та телебачення, директор – Г. Головченко), виставку науково-методичної літератури. У Польщі видана книга В. Андрущенка «The dawn of Europe», а в Україні – книга М. Сліви «Польська демократія».

Урочисто відкрив польсько-український форум господар – ректор Педагогічного університету імені Комісії національної освіти у Кракові **М. Сліва**. Вибір місця проведення форуму обумовлено багаторічною співпрацею цього навчального закладу з дев'ятьма вищими навчальними закладами України, зокрема з Національним педагогічним університетом імені М.П. Драгоманова, що передбачає обмін студентами, науково-освітнє стажування викладачів, проведення спільних наукових досліджень, конференцій, методологічних семінарів. Український заклад на форумі представляв ректор, Президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, академік НАПН України В. Андрущенко. Професор відзначив кропітку роботу викладацького

складу університету, що здійснюється відповідно до концепції інтегрованого навчання, збереження класичної науково-дидактичної спадщини і розвитку ідеї навчання в контексті всебічної співпраці з європейськими вищими навчальними закладами.

Поважне наукове зібрання привітали Генеральний консул України у Кракові **В. Максименко**, спеціальний уповноважений Прем'єр-міністра України **А. Толстоухов**, президент НАПН України **В. Кремень**, які охарактеризували динаміку українсько-польських науково-освітніх зв'язків упродовж останнього десятиріччя.

Мету V Наукового форуму – актуалізувати дослідження польської та української педагогіки у взаємодії з іншими науками, обґрунтувати можливості розвитку інтердисциплінарного статусу педагогічних субдисциплін, окреслити гуманістичні аспекти професійної підготовки вчителя в умовах міждисциплінарного простору – було реалізовано під час пленарних і секційних засідань. Інноваційною формою заходу став вибір для кожного з засідань трьох модераторів (двох польських і одного українського вченого), котрі вправно володіли й демонстрували культуру наукової етики і полемічну майстерність.

Доповіді відомих у науковому світі особистостей учених відзначалися глибиною й принциповістю власних наукових позицій щодо актуальних проблем сучасної педагогічної науки. Гостроти й вишуканості науковій полеміці як невід'ємній складовій форуму задали вже перші пленарні доповіді. Голова Комітету Педагогічних Наук ПАН **Б. Сільверський** зосередив увагу присутніх на аналізі стану інтердисциплінарності польської педагогіки в контексті парадигматичних суперечок у галузі гуманістичних і суспільних наук, на дослідницьких міркуваннях щодо формування особистості нового педагога, котрий успішно працює у плюралістичному світі на межі різних наук і дисциплін. Людиноцентричний вимір філософії освіти й освітньої діяльності, інтердисциплінарність як ознака сьогодення, її функції, основні вимоги до інтердисциплінарно-гуманістичної підготовки майбутніх фахівців – такі концептуальні ідеї фундаментальної доповіді президента Національної академії педагогічних наук України **В. Кременя**.

Контент-аналіз соціологічного контексту розвитку польської педагогіки як науки представив науковій громаді директор Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, професор **Ф. Шльосек**. Роздумами щодо педагогіки в культурно мінливому XXI ст. стимулював подальший науковий пошук старійшина польської педагогічної науки, багаторічний член Комітету педагогічних наук Польської академії наук, доктор педагогічних наук, професор, іноземний член НАПН України **С. Качор**. Проблеми діалогу громадянського суспільства і держави в контексті реформування освіти України, впровадження україно-, народознавчих і загальнолюдських цінностей висвітив академік НАПН України **Г. Філіпчук**.

Розгляду історичного зрізу проблеми інтердисциплінарності педагогіки як гуманістичної науки в її взаємозв'язках з технічними, медичними, суспільними науками та використанню цих взаємозв'язків у шкільній практиці присвятив свій виступ професор, доктор педагогічних наук, відомий учений у галузі педевтології, полікультурної освіти, багаторічний голова Комітету педагогічних наук Польської академії наук **Т. Левовицький**. Наукову дискусію колеги продовжив **В. Андрущенко**, один з авторів названого міжнародного документа, академік НАПН України. Він зауважив, що у польських вищих навчальних закладах добре відома й визнана Педагогічна Конституція Європи, що встановлює принципи узгодженої

трансуніверситетської політики, регламентує педагогічну діяльність та визначає загальний механізм підготовки нового вчителя. Учений наголосив, що положення стратегічного проекту спрямовані на зміцнення й розвиток єдиного Європейського дому, поглиблення взаємодії і співпраці народів європейського простору, мають відкритий характер та можуть бути адаптовані до національних особливостей і педагогічних традицій країн. Окремі методологічні та практичні аспекти полікультурної освіти педагога висвітлив директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України **Г. Васянович**. Особливості підготовки майбутніх учителів до застосування міждисциплінарного підходу на прикладі Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького фахово проаналізував ректор, член-кореспондент НАПН України **А. Кузьмінський**.

Полемічно яскрава доповідь директора Інституту педагогіки Вищої економічно-гуманістичної школи у м. Влоцлавку, професора звичайного, доктора наук хабілітованого **З. Вятровського** про багатовимірний і багатоаспектний характер інтердисциплінарності сучасної педагогіки та її субдисциплін слугувала основою для подальшого розгляду проблем субдисциплін, їх категоріального апарату в доповідях професорів, докторів наук **А. Толстоухова** (політична педагогіка), **С. Квятковського** і **Н. Ничкало** (педагогіка праці), **О. Отич** (педагогіка мистецтва), **Л. Лук'янової** (андрагогіка), **О. Дубасенюк** (методика викладання педагогіки), ректора Житомирського державного університету **П. Сауха** (амерологічна педагогіка), **О. Биковської** (педагогіка позашкільної освіти), **Н. Протасової** (інтердисциплінарні зв'язки педагогіки науки державного управління).

Енергетично-потужну авторську систему «людина – праця» як основу міждисциплінарності педагогічної науки на вираженому аналізі польських та українських наукових праць презентувала доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України **Н. Ничкало**. Особливу увагу вчена приділила прогностичній ролі діалектичного взаємозв'язку педагогіки праці, психології праці та професійної педагогіки в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів. У контексті педагогіки праці була побудована доповідь директора Інституту професійно-технічної освіти, член-кореспондента НАПН України **В. Радкевич**, яка розкрила роль інтердисциплінарного підходу до створення нових й інтегрованих професій, стандартизації змісту професійної освіти і навчання, проектування інноваційних педагогічних технологій, процедури педагогічних вимірювань навчальних результатів, що сприяє забезпеченню їх якості.

Доповіді українських науковців ілюстрували, доповнювали й увиразнювали електронні презентації, підготовлені польською й українською мовами, а доповіді докторів педагогічних наук, професорів **В. Бикова** (директора Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України), **М. Козяра** (ректора Львівського державного університету безпеки життєдіяльності), **Р. Гуревича** (директора Інституту математики, фізики й технологічної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського), **І. Грищенка** (ректора Київського національного університету технологій та дизайну) власне стосувалися ролі інформаційно-комунікаційних, медіальних технологій у реалізації міждисциплінарного підходу в загальноосвітній і вищій школах.

Родзинкою форуму стала презентація книг «Україна: ідентичність у добу глобалізації» (автори – В. Кремень, В.Ткаченко) та «Політична педагогіка» (автор – А. Толстоухов).

Активна, творча дослідницька робота продовжувалася в секціях «Інтердисциплінарність педагогіки: загальні питання й філософські трактування», «Окремі проблеми

субдисциплін педагогіки», «Учитель як предмет досліджень», «Навчання і виховання в широкому контексті інтердисциплінарності педагогіки», на засіданнях яких з-поміж українських учених виступили й взяли участь у науковій дискусії член-кореспондент НАПН України О. Щербак, доктори педагогічних наук і професори О. Біда, Н. Бідюк, О. Курок, Н. Луцан, О. Огієнко, І. Саух, О. Семеног, кандидати педагогічних наук Н. Авшенюк, Г. Головченко, І. Каньковський, Л. Потапенко, О. Кучай. Дослідницький інтерес викликали як виступи досвідчених фахівців, так і напрацювання початківців, для яких форум став справжнім іспитом і науковою школою.

Важливим результатом роботи польсько-українського форуму стало прийняття практичних висновків та рекомендацій, у яких віддзеркалилися позиції учасників. На сучасному етапі розвитку й інтенсивного саморозвитку педагогічної науки, що базується на процесах інтеграції та диференціації, активізується поява нових галузей педагогічного знання, педагогічних субдисциплін, таких, як порівняльна педагогіка, педагогіка праці, педагогіка дорослих, соціальна педагогіка, медійна педагогіка та ін. Водночас педагогіка залишається цілісною, оскільки педагогічні субдисципліни розвиваються у контексті єдиного об'єкта вивчення, об'єднані основними загальнопедагогічними поняттями. Перспективним є вивчення факторів та механізмів саморозвитку педагогіки як науки на основі міждисциплінарного підходу, проблеми професійної підготовки й діяльності вчителя в міждисциплінарному просторі. Вирішення цих проблем потребує спільних творчих зусиль та плідних наукових пошуків українських і польських учених.

Українська делегація висловлює глибоку вдячність польським колегам-друзям за гостинність і сердечність прийому, майстерний рівень проведення форуму, можливість відчути дух інтелектуально сильної й духовно багатой польської нації під час екскурсій Краковом, до Вавельського замку, резиденції польських королів, соляних копів Величка, Маріїцького собору, пам'ятника Адаму Міцкевичу. Особлива вдячність і побажання довгих літ – професору Франтішеку Шльосеку, президенту наукового товариства «Польща – Україна», директору Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (м. Варшава, Польща) за можливість наукового спілкування і подальшої наукової співпраці.

ОЛЕНА СЕМЕНОГ

д-р пед. наук., проф., гол. наук. співроб.
Інституту педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України